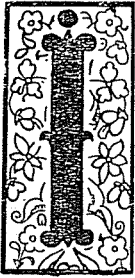

İslâm'da Hükûmet, Millet Ve Aralarındaki Münasebet

İslâma göre, esasta hakim, hükmeden millettir. Hüküm sahibi odur. Kendisine hükmedecek devlet ve hükümet işlerini idare edecek kimseleri millet seçer. Millet iktidara getirmiş olduğu hükûmete emir verir, nasihatta bulunur, doğru yolda gitmesini ister ve ona yardım eder, destekler. Doğru yoldan ayrıldığı yahut zalimce hareket etmeye başladığı zaman millet onu azleder, düşürür.

İslâmda halife, Allah'ın naibi yahut Allah'ın vekili değildir. O, ancak milletin naibi ve milletin vekilidir. Hulefâi Raşidîn Allah'ın indirmiş olduğu Kur'an'la millete hükmetmek, Allahın ve peygamberinin emrettiği şekilde milletin siyasî işlerini yürütmek hususunda peygamberin halifeleri olmuşlardır. Allah'ın halifeleri olmamışlardır.

İmam-ı Ahmed'in, İbni Ebi Melike'den rivayet ettiğine göre; Hz. Ebubekir'e şöyle söylenilmiş: «Ey Allah'ın Halifesi.» Hz. Ebubekir de şu cevabı vermiştir: «Ben Allah'ın Peygamberi'nin halifesiyim ve buna da razıyım.»

İslâmda hükümet, batıda bilinen mânâda «DİNİ» bir hükümet değildir. Çünkü İslâm din ile dünya arasında bir ayrılık kabul etmez ve tanımaz. İslâm kâhinlerin yapmış oldukları vazifeyi ve Allah'ın peygamberlerinden başka hiç bir kimsenin masûm; tamamen hatasız, günahsız olduğunu da tanımaz ve kabul etmez.

O takdirde hükümet işlerini icra eden hükmedici yahut halife, yapmış oldukları tasarruflarda tamamen hatasız değildir ve bunları diğer insanların seviyesinden yüksek tutacak olan hiç bir kutsîlik de yoktur. Nasıl olabilir ki, hükümet işlerini yürütenler yahut halife, millet fertlerinden bir fert, onlardan biridir. Millet onları seçip yahut biat yoluyla iktidara getirmiştir. Onların milletle istişa-

YAZAN: YUSUF KARDAVİ

TERCÜME: E. ÇİFTÇİ

re etmeleri millet içerisinde bulunan müşkül-leri halletme ve karar verebilme yetkisine sahip olan hal ve akd ehli kimselerin görüşünü almaları şarttır. Milletin de hükümet işlerini yürütenlerin nasihatlarını dinlemesi, meşrû ölçüler içerisinde onlara itaat etmeleir icab eder. Eğer onlar doğru yoldan ayrılırlarsa, kötülüğü emrederlerse millet onların sözlerini dinlemez ve itaat da etmez.

Hilâfete seçildiğinde Hz. Ebubekir çok meşhur olan şu hitabeyi irad etmişlerdi: «Sizin en hayırlınız olmadığım halde beni seçip bu makama getirdiniz. Eğer doğru yolda gidersen yardımcı olun, doğru yoldan ayrılırsam beni doğru yola getirin. İçinizde haksızlık eden kuvvetli bir kimse, kendisinden hak alınmaya kadar benim nazarımda zayıftır. İçinizde haksızlığa uğramış zayıf bir kimse de hakkını almaya kadar benim nazarımda kuvvetlidir. Sizler hakkında doğru hareket edip Allah'a itaat ettiğim müddetçe sizde bana itaat ediniz. Eğer ben Allaha isyan edersem artık sizde bana itaat etmeyiniz.»

Ömer İbni Abdül-Aziz Halifelige seçildiğinde ve insanlar kendisine biat ettikleri za-

man şu veciz konuşmayı yapmıştır: «Allahın lutfedip bana yüklemiş olduğu büyük mes'uliyet hariç olmak üzere sizden herhangi biriniz gibiyim.»

İşte gerçek halife, insanlardan kat kat fazla mesuliyet taşıdığı halde onların en faziletlisi olmadığını, onlardan her hangi biri gibi olduğunu bildiriyor. O, milletin vekilidir. Belki milletin ücretle çalışan bir işçisi ve hizmetçisidir.

İmam-ı Buharî'nin Hz. Aişeden naklen bildirdiğine göre, Hz. Ebubekir halife seçildiğinde şöyle demiştir: «Kavmim pek iyi biliyor ki benim sanatım, işim aile-i efradım bu maldan yiyecek ve ben de müslümanlar için çalışıp kazanacağım.»

Hükümet işleriyle meşgul olanın vazifesi işte budur; müslümanların idaresi altında bulunanların işlerini yapmak, onlar için çalışıp kazanmaktan ibarettir. Diğer bir ifade ile millet görevlendirmiştir. Ona, hükmetme, hükümet işlerini yürütme derece ve rütbesini millet vermiştir. Doğru yolda gittiği müddetçe millet her zaman onun yanındadır ve yardımcıdır. Doğru yoldan ayrıldığı zaman da millet onu doğru yola getirir.

Büyük âlim Ebu Müslim, müminlerin emiri bulunan Hz. Muâviye'nin huzuruna girer ve ona açık olarak şöyle der: «Ey ecir (ücretle çalışan) sana selâm olsun» Hz. Muaviye'nin yanında bulunanlar: «Ey emir (emreden, hükmeden) sana selâm olsun» de, derler. O zaman Ebu Müslim yine: «Ey ecir sana selâm olsun» der. Orada bulunanlar önceki sözlerini tekrarlar. Ebu Müslim de önce söylemiş olduğu sözü, tekrar ifade eder. Bu durum karşısında Hz. Muaviye şöyle söyler: «Ebu Müslim'i kendi haline bırakın. O, söylediği sözün ne demek olduğunu bilir.»

Bu anlayış ve davranıştan çıkan sonuç şudur: Her müslüman; hakkı, adaleti, iyiliği emretme, kötülüğü önleme hususundaki tutumuna ve bunlara karşı riâyet etmesi sayesinde kazanmış olduğu şahsiyete, bunlar hakkında taşınmış olduğu mesuliyet duygusunun derecesine göre tanınır ve bilinir. Bir kadın, tahtında hüküm süren bir halifenin hatasını meydana çıkarırsa o halifenin de: «Kadın isabet etti, (gerçeği söyledi) ben hata ettim» diye durumu insanlara ilân etmesinde bir beis yoktur ve bu, bir eksiklik teşkil etmez.

FETİH MARŞI

**Yelkenler biçilecek yelkenler dikilecek.
Dağlardan çektirilen, kalyonlar çekilecek.
Kerpetenlerle surun dişleri çekilecek...
Yürü hâlâ ne diye oyunda, oynastasın...
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın.**

**Sen de geçebilirsin yardan, anadan serden.
Senin de destanımı okuyalım ezberden.
Haberin yok gibidir taşıdığım değerden...
Elde sensin, dilde sen; gönüldesin, baştasın;
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın.**

**Yüzüne çarpmak zamanenin fendini;
Göster: Kabaran sular nasıl yıkar bendini?
Göster: Kabaran sular nasıl yıkar bendini?
Çocuk görme, hor görme delikanlım kendini.
Şu kırık âbideyi yükseltecek taştasın;
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın.**

**Bu kitaplar Fatih'tir, Selim'dir, Süleyman'dır;
Şu mihrap Sinanüddin, şu minare Sinan'dır...
Haydi artık uyuyan destanımı uyandır..
Bilmem, neden gündelik işlerle telâştasın?
Kızım, sen de Fatih'ler doğuracak yaştasın.**

**Delikanlım, işâret aldığım gün atandan
Yürüyeceksin, Millet yürüyecek arkandan...
Sana selâm getirdim Ulubatlı Hasan'dan...
Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın;
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın.**

**Bırak, bozuk saatler yalan yanlış işlesin;
Çelebiler çekilip haremlemlerle kışlasın!
Yürü aslanım, fetih hazırlığı başlasın.
Yürü, hâlâ ne diye kendinle savaştasın?
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın.**

ARİF NİHAD ASYA